

04. 2019 İlkokul Türkçe dersi öğretim programındaki dil bilgisi kazanımlarının etkililiđi¹

Bekir YILDIZ²

APA: Yıldız, B. (2023). 2019 İlkokul Türkçe dersi öğretim programındaki dil bilgisi kazanımlarının etkililiği. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (33), 47-59. DOI: 10.29000/rumelide.1279052

Öz

Bu araştırmanın amacı 2019 ilkokul Türkçe dersi öğretim programında yer alan dil bilgisi kazanımlarının etkililiğini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda sınıf öğretmenlerinin dil bilgisine yönelik görüşleri, yapmış oldukları etkinlikler ve uygulamalar belirlenmiştir. Araştırma deseni olarak nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme ve kolay ulaşılabilir durum örnekleme ile belirlenmiştir. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen *Dil Bilgisi Görüşme Formu* kullanılmıştır. Araştırmanın verileri 16 katılıcı sınıf öğretmeni ile görüşme gerçekleştirilerek elde edilmiştir. Araştırmada ilkokul Türkçe dersi dil bilgisi kazanımlarının verilmesine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerini ve uygulamalarını derinlemesine analiz etmek, görüş, benzerlik ve farklılıklarını ortaya koymak amacıyla içerik analizi yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre sınıf öğretmenleri, ilkokul düzeyinde dil bilgisi öğretimini Türkçe öğretimi için bir gereklilik olarak görmektedir. İlkokul Türkçe dersi öğretim programında dil bilgisi konularının içeriği zenginleştirilmeli, Türkçe ders kitaplarında yer alan dil bilgisi konularına yönelik etkinliklerin sayısı ve kalitesi arttırılmalıdır.

Anahtar kelimeler: Dil bilgisi, Türkçe öğretim programı, ilkokul, sınıf öğretmeni

The effectiveness of grammar acquisitions in the 2019 primary school Turkish teaching program

Abstract

The aim of this study is to determine the effectiveness of the grammar acquisitions in the 2019 primary school Turkish curriculum. In line with this purpose, the opinions of classroom teachers about grammar, their activities and practices were determined. Case study from qualitative research methods was used as the research design. The study group of the research was determined by criterion sampling and easily accessible case sampling from purposeful sampling methods. The Grammar Interview Form developed by the researcher was used as a data collection tool. The data of the study were obtained by interviewing 16 participating classroom teachers. In the study, content analysis was conducted to analyze the opinions and practices of classroom teachers regarding the teaching of grammar objectives in primary school Turkish lesson in depth and to reveal their opinions, similarities and differences. According to the results of the research, classroom teachers see grammar teaching at primary school level as a necessity for teaching Turkish. The content of grammar

¹ Bu araştırma verilerinin bir bölümü 2-3 Aralık 2022 tarihinde gerçekleştirilen Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur

² Dr. Milli Eğitim Bakanlığı, (Mersin, Türkiye), yildizbekiro86@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-9772-1856 [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 06.02.2023 kabul tarihi: 20.04.2023; DOI: 10.29000/rumelide.1279052]

topics in the primary school Turkish curriculum should be enriched, and the number and quality of activities related to grammar topics in Turkish textbooks should be increased.

Keywords: Grammar, Turkish curriculum, primary school, classroom teacher

Giriş

Bir dile özgü temel becerilerin etkili ve güzel kullanımı o dilin ses, şekil, anlam ve cümle yapısının bilinmesini gerektirmektedir. Bu durum dil bilgisi öğretimi gerekli kılmaktadır. Anadil öğretiminde okuma, yazma, dinleme, konuşma gibi temel becerilerin öğretilmesi kadar o dilin şekil ve anlamını ilişkin temel dil bilgisi kurallarının da öğretilmesi büyük önem arz etmektedir. Kelimeleri ve cümleleri çeşitli yönleriyle inceleyen dil bilgisi, kusursuz düşünmeye yardımcı, doğru konuşma ve yazmada etkililik sağlar (Sağır & Demir Atalay, 2016). Bir dilin seslerinden cümlelerine kadar bütün yönleriyle inceleyen dil bilgisi, ses bilgisi (fonetik), şekil bilgisi (morfoloji) köken bilgisi (etimoloji), cümle bilgisi (sentaks), anlam bilgisi (semantik) gibi alt başlıklar altında değerlendirilmiştir (Dilaçar, 1968; Doğan, 2005).

Dil bilgisinin birçok çalışma alanı bulunsa da eğitim alanında “*okul dil bilgisi*” ve “*bilim dil bilgisi*” olmak üzere iki tür kullanım alanı bulunmaktadır. İnceleme ve araştırma amaçlı kullanılan bilim dil bilgisi, yüksek öğrenim gören öğrencilerin çalışma alanı iken okul dil bilgisi ilkokuldan üniversiteye kadar öğrencinin ihtiyacına uygun, eğitim amaçları ile uyumlu, temel dil becerilerini geliştirmeye yönelik tanım ve kavramlarla ilgilenmektedir. İlkokullarda dil bilgisi öğretimine yönelik birçok yöntem denenmiş, çok fazla dil bilgisi konusu ve ilkeleri kuramsal olarak ayrı bir öğrenme alanı hatta ayrı bir ders olarak okutulmuştur. 2005 Türkçe Öğretim Programı (1-5. Sınıflar) ile dil bilgisi öğretimi ayrı bir ders veya öğrenme alanı değil, Türkçe'nin temel öğrenme alanları ile birlikte dile ilişkin temel kural ve ilkeler, dinleme ve okuma metinleri içerisinde sezdirilerek verilmesi yöntemi benimsenmiştir (Güneş, 2013). Gerek ders kitaplarındaki metinlerden gerekse farklı kaynaklarda yer bulan uygun etkinlikler aracılığıyla birtakım dil bilgisi konuları ve ilkeleri öğrencilerin hissetmesiyle öğretilmek istenmiştir.

Bir dilin genel ve özel kurallarının çerçevesini oluşturan dil bilgisi, daha hızlı, doğru ve etkili dil öğretiminin yapılmasını sağlar (Özbay, 2011). Temel dil becerileri ile dilin yapı ve işleyiş özelliklerini içeren dil öğretimi kuramsal bilgi aktarımı yapmaktan çok uygulamaya dönük, işlevsel bir öğretimi sağlayacaktır. Böylelikle her birey etkin okuma, konuşma, dinleme ve yazma becerilerini geliştirecek, anadiline veya herhangi bir yabancı dile ilişkin gelişimini görebilecek, dilin fonksiyonlarını kavramış olacaktır (Güven, 2003). Peng'e (2017) göre dil öğrenimi ve öğretiminde dilsel ve sosyal bağlamda insanların anlaşmasına hizmet eden yardımcı bir kaynak olma işlevi görmektedir.

İlkokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma temel becerileriyle birlikte söz varlığını geliştirmeye yönelik dil bilgisi kazanımları yer almaktadır. Sınırlı sayıda dil bilgisi konusunun yer aldığı programda kazanımlar salt bilgi düzeyinde değil, temel becerilerle iç içe sunularak sezdirilmek istenmektedir. Program, temel düzeyde verilmesi istenen dil bilgisi kurallarını, kuramsal ve bilgiye dönük işlemlerden ziyade, uygulamaya dönük etkinliklerle verilmesini gerektirmektedir. İlkokul çağlarındaki bir çocuğun zihinsel gelişim olarak somut işlemler dönemi içerisinde yer alması, dil bilgisi kurallarının öğretilmesinde somutlaştırma ve uygulamalı eğitim yapmayı gerekli kılmaktadır. Bu durumda öğrencinin öğretmene göre daha aktif olması gerekmektedir. Zhu (2016) öğretmenlere sınıfta dilbilgisi öğretimi belli ölçüde kontrol etmelerini ve bu konuda fazla

konusmamalarını tavsiye etmektedir. Dil bilgisi eğitimi ile dilin genel ve özel kurallarının belirlenmesi, uygulanması ve böylece dilin doğru ve hızlı şekilde öğretilmesi amaçlanmaktadır.

İlkokul Türkçe dersi içerisinde yer bulan dil bilgisi öğretimine ilişkin son yıllarda köklü değişiklikler yapılmış; kullanılan araç-gereçlerde, yöntem ve tekniklerde farklı uygulamalar ortaya konulmuştur. 2005, 2006, 2009, 2015, 2017 ve 2019 yıllarında İlkokul Türkçe ders programlarında dil bilgisi konuları ve bu konulara ilişkin kazanımlar Türkçe'nin temel öğrenme alanı olan okuma, yazma, dinleme, konuşma öğrenme alanları ile birlikte yapılandırmacı eğitim anlayışına uygun olarak yürütölmüştür. 2017 Türkçe öğretim programında dil bilgisi konuları söz varlığını geliştirmeye yönelik birtakım kazanımlar içerirken 2019 Türkçe Öğretim Programında doğrudan dil bilgisi kazanımlarının 5. sınıfta başlamasına ilkokulda ise okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerileri ile birlikte sunulmasına karar verilmiştir. İlkokul öğrencileri, dil bilgisi yerine okuma, anlama ve yazma çalışmalarıyla dil öğrenimini gerçekleştireceklerdir (MEB, 2019).

2019 Türkçe Öğretim Programında gramer ağırlıklı öğretimin yerini okuma, yazma ve anlama becerilerinin geliştirilmesine yönelik kazanımlar almıştır. Öğrencilerin gelişim özellikleri göz önünde bulundurularak dil bilgisi ve yazım kuralları ile ilgili kazanımlar artan bir yoğunluk içerisinde ve aşamalı olarak yapılandırılmalıdır (MEB, 2019). İlkokulda dil bilgisi konuları birinci sınıftan dördüncü sınıfa kadar uygulamaya dayalı, örneklerle, konu sırasına ve sınıf düzeyine uygunluk ilkeleri dikkate alınarak yürütölmektedir (Ömeroğlu, 2018). İlkokullarda yapılan dil bilgisi öğretimine yönelik alan yazında yeterince kaynak bulunmamıştır. İlkokul Türkçe Ders Programı içerisinde dil bilgisine yönelik kazanımlar okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerileri ile bütünlüşik olarak ana beceri başlıkları altında sunulmuştur. Dil bilgisine ilişkin doğrudan kazanımın yer almaması, ilkokulda dil bilgisi öğretiminin yapılmadığı anlamına gelmemelidir. Bir dilin ses, şekil ve cümle yapısına ilişkin kural ve ilkelerin henüz çok küçük yaşlarda ilkokuldan başlatılarak öğretilmesi gerekli midir? Yoksa çocuğun ilerleyen eğitim dönemlerinde verilmesi mi daha uygundur? Yönünde devam eden tartışma ve uygulamalara da ışık tutması açısından bu araştırma ayrı bir önem taşımaktadır. Bu araştırma ile İlkokullarda dil bilgisi öğretiminin yapılma gerekliliğine dair sınıf öğretmenleri görüşlerinin ve uygulama yöntemlerinin belirlenmesiyle alana önemli katkı yapacağı öngörülmektedir.

Bu araştırmanın amacı dil bilgisi kural ve ilkelerinin verilmesine ilişkin Türkçe dersi öğretim programı çerçevesinde yer alan kazanımların etkililiğine yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerini incelemektir. Araştırmaya yönelik alt amaçlar ise aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

1. Türkçe Dersi Öğretim Programı çerçevesinde sınıf öğretmenlerinin dil bilgisi öğretim anlayışları nelerdir?
2. Türkçe Dersi Öğretim Programı çerçevesinde sınıf öğretmenlerinin dil bilgisi öğretim uygulamaları nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın modeli

İlkokul Türkçe dersi öğretim programı çerçevesinde dil bilgisi kural ve ilkelerinin verilmesine ilişkin belirlenen kazanımların sınıf öğretmenlerinin görüşlerine ve deneyimlerine göre değerlendirilmesini amaçlayan bu çalışma nitel bir araştırma olarak tasarlanmıştır. Nitel araştırma: gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda

gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2013). Araştırma deseni olarak katılımcıların görüş ve deneyimlerini belirlemek, derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışla değerlendirebilmek için durum çalışması olarak tasarlanmıştır.

Araştırmanın çalışma grubu

Bu araştırma 2022-2023 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Mersin ili Erdemli ilçesinde görev yapan 16 sınıf öğretmeni ile yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme ve kolay ulaşılabilir durum örnekleme yoluyla belirlenmiştir. Çalışma grubunun oluşturulmasında katılımcıların gönüllülük esasına göre cinsiyet, mesleki kıdem ve sınıf düzeylerinin orantılı dağılımı ölçütleri dikkate alınmıştır. Araştırmaya hız ve pratiklik kazandırmak için belirlenen ölçütler doğrultusunda erişimi kolay olan öğretmenler tercih edilmiştir.

Çalışma grubunun cinsiyete, mesleki kıdeme, eğitim verdiği sınıf seviyesine ve mezuniyet durumuna ilişkin demografik özellikleri Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. *Katılımcı Sınıf Öğretmenlerinin Demografik Özellikleri*

Değişkenler		f	%
Cinsiyet	Kadın	8	50.00
	Erkek	8	50.00
Mesleki Kıdem	1-10 yıl	4	25.00
	11-20 yıl	4	25.00
	21-30 yıl	5	31.25
	31-40 yıl	3	18.75
Sınıf Seviyesi	2. Sınıf	5	31.25
	3. Sınıf	5	31.25
	4. Sınıf	6	37.50

Tablo 1’e göre araştırmaya katılan 16 sınıf öğretmenin 8’ini erkek, 8’ini kadın katılımcı oluşturmaktadır. Katılımcı öğretmenlerin 4’ü 1-10 yıl, 4’ü 11-20 yıl, 5’i 21-30 yıl ve 3’ü 31-40 yıl mesleki kıdeme sahip olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerden 5’i ikinci sınıf, 5’i üçüncü sınıf, 6’sı dördüncü sınıf okutmaktadır.

Verilerin toplanması

Bu araştırmada nitel araştırmalarda en sık tercih edilen veri toplama yöntemlerinden görüşme yapılarak veriler toplanmıştır. Bu amaçla öğretmenlere yönelik oluşturulan görüşme formunun ilk kısmı katılımcıların betimsel özelliklerine, ikinci kısımda ise ilkokullarda dil bilgisi öğretimine ilişkin dört adet yarı yapılandırılmış görüşme sorusu yer almıştır. Veri toplama işlemi öncesi alana yönelik detaylı bir literatür taraması yapılmış, ilgili sorular belirlenen amaç doğrultusunda hazırlanmıştır. Hazırlanan görüşme formu iki alan uzmanı kontrolünden geçirilerek hazır hâle getirilmiştir. Araştırmacı, katılımcılarla birebir görüşmeler yaparak verileri toplanmıştır. Belirlenen her bir açık uçlu soruya yönelik katılımcılardan alınan cevaplar araştırmacı tarafından görüşme formuna işlenmiştir.

Verilerin çözümlenmesi

Araştırmada ilkokul Türkçe dersi dil bilgisi konularının verilmesine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerini derinlemesine ve ayrıntılı olarak tahlil etmek, görüş benzerlik ve farklılıklarını ortaya koymak amacıyla içerik analizi yöntemine başvurulmuştur. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Bu amaçla toplanan veriler derin bir işleme tabi tutulur (Yıldırım ve Şimşek, 2013). İçerik analizinde toplanan veriler kodlama, temalandırma, kod ve temaları düzenleme, bulguları tanımlama ve yorumlama süreçleri takip edilerek analiz yapılır (Tavşancıl ve Aslan, 2001). Görüşme sürecinde araştırma tarafından tutulan yazılı kayıtlar kodlanmış, kodlardan ilgili temalar belirlenmiştir. Bu doğrultuda elde edilen bulgular değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler öğretmen görüşlerinden doğrudan alıntı yapılarak desteklenmiştir. Katılımcı sınıf öğretmenleri K1, K2, K3, K4, K5, K6.....K16 şeklinde kodlanmıştır.

Bulgular

Bu bölümde 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı (TDÖP) çerçevesinde sınıf öğretmenlerinin dil bilgisi öğretim anlayışlarına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

TDÖP çerçevesinde sınıf öğretmenlerinin dil bilgisi öğretim anlayışlarına yönelik elde edilen bulgular

Mevcut Türkçe ders programı çerçevesinde dil bilgisi konu ve kurallarına yönelik belirlenen kazanımlara ilişkin “TDÖP çerçevesinde sınıf öğretmenlerinin dil bilgisi öğretim anlayışları nelerdir?” alt sorusuna yönelik bulgulara yer verilmiştir. Dil bilgisi öğretiminin yeterliliğine ve gerekliliğine ilişkin görüşler değerlendirildiğinde 10 katılımcı sınıf öğretmeni dil bilgisi öğretiminin yapılması gerektiğini, 4 katılımcı sınıf öğretmenin kesinlikle yapılması gerektiğini, 2 katılımcı sınıf öğretmenin ilkokul döneminde kesinlikle dil bilgisi öğretiminin yapılmaması gerektiğini ifade etmiştir.

“Dil bilgisi, bir dilin öğretiminde olmazsa olmaz temel bileşenlerinden biridir. Dilin yapı ve özelliklerini kavrayabilmek için kesinlikle yapılması gereken bir öğretim olduğunu düşünüyorum.”(K4)

“Dili anlamlandırabilmek için temel dil bilgisi kural ve ilkelerinin öğrencilere vermesi gerekir. Bu eğitim ilköğretimin ilk kademesinde başlaması gerekir.”(K5)

“Mevcut programda olduğu gibi dil bilgisi konularının etkinlikler içerisine serpitilmesi oldukça yerindedir. Dil bilgisi konularının özel bir ders olarak değerlendirilmesi ve bu doğrultuda öğretiminin yapılması verimliliği düşürmektedir.”(K11)

“Gerek Türkçe'nin gerekse başka dillerin öğretiminde salt gramer bilgisi, temel eğitimde öğrencinin dil öğrenimini kısıtladığını, sınırladığını düşünüyorum.”(K16)

“İlkokul döneminde verilen dil bilgisi kurallarını öğrenci algılamakta zorlanmaktadır. Öğrencinin dil becerilerini geliştirmek için okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerilerine yönelik etkinlikler yapılması gerekmektedir.”(K7)

Sınıf öğretmenlerinin dil bilgisi öğretim anlayışlarını belirlemek için dil bilgisi öğretimi üst başlığı altında dile hakim olma, anlama-anlatma becerisi, etkin okuma yazma, dil bilgisi etkinlikleri, dil bilgisi konuları, akademik başarı, öğrenmede kalıcılık, iletişim kurma olmak üzere 8 temaya ulaşılmıştır.

Şekil 1. Dil Bilgisi Öğretimine İlişkin Elde Edilen Temalar

Dile Hakim Olma: Okuma, yazma, dinleme, konuşma becerileri ile bütünlük oluşturacak şekilde aktarımının yapıldığı dil bilgisi konu ve kuralları, öğrencilerin dile hakim olmasını sağlamaktadır. Öğrencinin Türkçe'nin biçim ve içerik özelliklerini öğrenmesi, noktalama işaretleri, imla kuralları, ses ve cümle özelliklerini bilmesiyle dile hakim olma durumu gerçekleşecektir.

“Dil bilgisi öğretiminin yapılması gereklidir çünkü çocuğun dile tam olarak hakim olması ancak sağlam bir dil bilgisi öğretimiyle gerçekleşecektir.” (K3)

“Dil bilgisi ile Türkçe'nin birbirinden ayrılmasının çok büyük bir hatadır. Dil bilgisi öğretiminin ilkokulun ilk kademesinden başlatılması gerekir.”(K12)

“Çocuğun konuştuğu dilin inceliklerini ve güzelliklerini öğrenip bunu kullanabilmesi için dil bilgisi öğretiminin erken yaşlarda verilmesi gerekmektedir.”(K15)

“Son yıllarda yapılan dil bilgisine yönelik değişikliklerle programın içi boşaltılmış durumda. Bu şekilde bir dil hakimiyetinin kurulması mümkün değil.” (K9)

Anlama-Anlatma Becerisi: Türkçe öğretimi, öğrencinin anlama ve anlatma becerisini geliştirmeyi amaçlar. Dil öğretimi, anlama (dinleme, okuma) ile anlatma (konuşma, yazma) becerilerini geliştirmeye yönelik olarak programlanmıştır.

“Dört temel dil becerisi üzerine inşa edilen Türkçe öğretimi, dil bilgisi öğretimi ile birlikte temel becerilerin gelişimini de sağlayacaktır. Dil bilgisi öğretimi tek boyutlu bir bilgi ve beceri alanı değil, Türkçenin diğer öğrenme alanlarıyla birebir ilişki kurularak öğretimi yapılacak girişik etkinlikler ve kurallar içerir.” (K11)

“Dil bilgisi okuma, yazma, dinleme ve konuşma alanı ile birlikte içi içe verilmesi çok doğru. Böylelikle sezdirerek öğretimin uygulanması kolay ve etkili hâle geliyor. Çocuğun anlama ve anlatma becerileri gelişiyor.”(K2).

“İlkokulda dil bilgisi öğretimi anlama ve anlatma becerilerinin geliştirilmesini sağlayacağı için gerekli olduğunu düşünüyorum.”(K14)

Etkin Okuma-Yazma: İlkokul birinci sınıftan itibaren okuma ve yazma en temel öğrenme alanı olarak kabul edilir. Etkin bir okuma ve yazma becerisinin gelişimi dil bilgisi kurallarının öğretilmesi ile gelişim sağlanacağı ifade edilmiştir.

“Konuların daha iyi anlatılması, yorumlanması, öğretilmesi açısından dil bilgisini okuma yazma ile birlikte yürütülebilecek Türkçenin temel becerilerinden biri olarak görüyorum ve bunun ayrı olabileceğini düşünemiyorum.” (K1).

“Öğrencinin temel dil becerilerinin geliştirilmesinde dilin ses, şekil, cümle ve yapı özelliklerinin bilinmesi, okuma ve yazma öğrenme alanında kalaylık sağlayacak, öğretimi verimli kılacaktır.”(K11)

Dil Bilgisi Etkinlikleri: Mevcut Türkçe ders programında öğretmenlerin en yetersiz bulunduğu alanlardan birisi de öğrenci ders ve çalışma kitaplarında dil bilgisi konularının yetersizliğidir. Kazanım temelli ders işleme sürecinin yapıldığı eğitimde, dil bilgisi konularına yönelik pekiştirici etkinliklerin yetersizliğinden dolayı öğretilenlerin kalıcılığı sınırlı düzeyde gerçekleştiği ifade edilmiştir.

“Dil bilgisi konuları artık metin ya da cümle içerisinde denk geldikçe veriliyor. Oysaki direkt konu verip, konular metinlerle desteklense, zenginleştirilse daha doğru olacaktır.” (K7).

“Dil bilgisi etkinliklerinin sadece belli konular çerçevesinde yer bulması, etkinliklerin çeşitliliği konusunda eksiklik oluşturmaktadır. Eş anlamlı, eş sesli ve zıt anlamlı kelimelere ilişkin ders kitaplarında her sınıf düzeyinde etkinlik yer almaktadır. Etkinlikler orantısız olarak bir dağılım göstermemektedir.”(K10)

Dil Bilgisi Konuları: Dil bilgisi konularının ilkökul programında azaltılmış olması ilkökul sürecinde dil öğretiminin yapılma düzeyini tartışmaya açmıştır. Her ne kadar belli düzeyde dil bilgisi öğretimi yapılırsa da konuların azlığı ve etkinliklerin yetersizliği dikkat çekmektedir.

“Dil bilgisi konuları yok denecek kadar az. Tüm yıl eş anlamlı, eş sesli ve zıt anlamlı kelimeleri vermekle geçiriyoruz. Verilmesi gereken dil bilgisi kuralları verilmezken verilenler de çok fazla verilmektedir.” (K8).

“Dil bilgisi konuları programda içerik olarak azaltılmış fakat belli başlı birtakım konular da gereğinden fazla sunulmuştur.”(K14)

Akademik Başarı: Katılımcı sınıf öğretmenleri temel eğitimde dil bilgisi öğretiminin yapılması ile öğrenci akademik başarısı üzerinde olumlu bir etki oluşabileceğini ifade etmişlerdir.

“Çocuğun konuştuğu dilin şekil, biçim ve yapı özelliklerini bilmesi durumunda okul başarısında artış sağlanması beklenir. Türkçenin temel becerilerinin yanında dilin kural ve esaslarının öğrenilmiş olması birçok derste başarı sağlar.”(K11)

“İlkokulda dil bilgisi öğretimi mutlaka yapılmalıdır. Öğrenci konuştuğu, yazdığı, eğitim gördüğü dilin özelliklerini bilmezse sadece Türkçe dersinde değil diğer birçok derste de başarısız olacaktır.” (K2)

“Dil bilgisi çalışmaları öğrencinin anlama ve anlatım becerilerini geliştirdiği gibi okul başarısını da arttıracamı düşünüyorum.”(K13)

Öğrenmede Kalıcılık: Katılımcı sınıf öğretmenleri dil bilgisi öğretiminin öğrenmede kalıcılığın sağlanmasına yönelik olumlu bir etki oluşturduğunu ifade etmektedir.

“Çocuğun etkin bir öğrenme gerçekleştirilmesi, kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesi, büyük ölçüde konuştuğu ana dilinin temel özellik ve kurallarını bilmesine bağlıdır.” (K3)

“Daha hızlı ve verimli bir öğretimin gerçekleşmesi için öğrencinin küçük yaştan itibaren ana diline özgü yapıları ve kuralları tanınmasına bağlıdır.” (K6)

“Birinci sınıftan itibaren dil bilgisi öğretimi yapılmalı. Sesler, harfler, kelimelerle başlayan okuma yazma, aslında dil bilgisi ile başlamakta. Bu şekilde yapılırsa öğrencinin temel becerileri gelişecek, öğrendikleri daha kalıcı hale gelecektir.” (K14).

İletişim Kurma: Katılımcı sınıf öğretmenlerine göre etkin bir iletişim becerisine sahip olabilmek, iyi bir dinleyici olabilmek ve dinlediklerini anlamlandırabilmek için dil bilgisi becerisinin gelişmiş olması gerekmektedir.

“Dil becerisi gelişmiş bir çocuğun sergileyeceği en temel özelliklerden birisi de sağlıklı bir iletişim kurması olacaktır.” (K6)

“İyi bir iletişim, iyi bir dil bilgisi öğretimi ile gerçekleşir. Çocukların konuştuğu dile hakim olabilmesi, kurallarına göre okuma yazma yapabilmesi dil bilgisi öğretimini gerekli kılar.” (K12).

“Dilin ses ve cümle yapısını bilmeyen bir çocuk çevresi ile iletişim kurmada sorunlar yaşayacaktır.” (K15)

“Öğrencinin sınıf içi-sınıf dışı ortamlarda ve sosyal çevresinde iletişim kurarken ana diline ilişkin kullandığı kelime ve cümleler kurallarına uygun olarak kullanılırsa daha nitelikli bir iletişim kurulmuş olacaktır.”(K16)

TDÖP Çerçevesinde Sınıf Öğretmenlerinin Dil Bilgisi Öğretim Uygulamalarına İlişkin Elde Edilen Bulgular

Katılımcı sınıf öğretmenleri ile yapılan görüşmede “İlkokul Türkçe Ders Programında yer alan dil bilgisi konularını öğretirken hangi yöntem, teknik ve stratejileri kullanıyorsunuz?” sorusundan 8 farklı yöntem-teknik (Doğrudan anlatım, soru-cevap, örneklendirme, somuttan soyuta-kolaydan zora, drama, görsel kullanma, not tutturma, teknoloji kullanma) belirlenmiştir.

Şekil 2. Dil Bilgisi Öğretiminde Kullanılan Yöntem ve Teknikler

Mevcut program çerçevesinde dil bilgisi kazanımlarına yönelik öğretmenlerin kullandığı yöntem ve tekniklerden en sık anlatım ve soru cevap yöntemini kullandığı belirlenmiştir. Öğretmenlerin yöntem ve teknikleri konuya uygunluğunu gözeterak kullandığı belirlenmiştir.

“Dil bilgisi öğretimi yaparken özellikle anlattığım konuları yaşamla bağ kurarak, somutlaştırma yaparak, önce kolay örnekler seçerek somuttan soyuta-kolaydan zora ilkesiyle aktarım yapıyorum.”(K7)

“Dil bilgisi konuları öğrenci için soyut kaldığı için mümkün olduğunca somutlaştırma yapıyorum. Örnekleri öğrencinin anlayacağı şekilde günlük hayattan veriyorum.” (K2).

“Dil bilgisi anlatımı yaparken özel olarak tercih ettiğim bir yöntem bulunmamaktadır fakat anlatmak istediği konuya en uygun olan yöntem ve tekniği önceden belirliyorum. Dil bilgisi anlatımı yaparken sık sık görsel kullanıyor ve akıllı tahta aracılığıyla konuları görselleştiriyorum.”(K8)

“Dil bilgisi konularında en sık anlatım ve soru-cevap yöntemini kullanıyorum. Sık sık görsellerden yararlanıyorum. Ders sonunda akıllı tahtadan pekiştirici etkinlikler kullanarak öğretim yapıyorum.” (K13)

Bazı sınıf öğretmenleri dil bilgisi konularını öğretirken çok sık materyal kullanımı yaptığını, görsellerden faydalandığını, sınıf panosunda dil bilgisi konularına yönelik mutlaka birkaç etkinlik bulundurduğunu, mizah kullanma, drama yapma gibi yöntemlere başvurduklarını ifade etmişlerdir.

“Dil bilgisinde anlatım ve soru cevap yöntemini sık kullansam da konuların içeriğine uygun olarak drama mizah gibi farklı teknikleri de kullanıyorum.” (K1).

“Daha çok günlük hayattan örnekler veriyor, basit örneklerden zor örneklere doğru ilerliyorum. Soru cevap yapıyorum. Grup çalışmalarını yaptırarak öğrencinin arkadaşlarında da öğrenme yapmasını sağlıyorum.” (K4)

“Gerek dil bilgisi gerekse başka alanlarda öğretim yaparken materyal kullanımını olabildiğince zengin tutmaya çalışıyorum. İlkokul öğrencilerinin somut işlemler döneminde olması görsel ve materyal kullanımını zorunlu kılmaktadır.”

“Dil bilgisi öğretimi yaparken en sık kullandığımız yöntem anlatım yapmak. Fakat gerçekleştirdiğimiz her bir etkinlikte özellikle sınıf panosunu kullanıyoruz. Öğrencilerin tarafından yapılan çalışmalar sınıf panosunda sergilenmektedir.”

“Dil bilgisi öğretimi yaparken sık sık örneklendirme yapıyorum. Öğrencilere aktarılan bilgilerin anlaşılır hale gelmesinin en güzel yolu örneklendirme yapmaktır.”

“Türkçe öğrenme alanları ile birlikte dil bilgisi konularını veriyorum. Özellikle dil bilgisi konularında not tutturarak öğretim yapmaya çalışıyorum. Çünkü bu konuların öğrenciler için çok soyut kalmaktadır.”

Sınıf öğretmenlerinin öğretimini yaptığı dil bilgisi kurallarına ilişkin elde edilen bulgular

Katılımcı sınıf öğretmenlerine “Öğrencilerinize özellikle hangi dil bilgisi kurallarını öğretiyorsunuz? sorusu yöneltilmiş, elde edilen bulgulardan hareket ederek öğretmenlerin kullandığı 11 farklı dil bilgisi konusu tema başlığı altında değerlendirilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlerin özellikle öğretimini yaptığı dil bilgisi konuları

Temalar	(f)	Katılımcılar
1. Noktalama işaretleri	16	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16
2. Büyük-küçük harf yazımı	14	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K8, K9, K10, K12, K13, K14, K15, K16
3. Eş anlamlı-eş sesli-zıt anlamlı kelimeler	13	K1, K2, K4, K5, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K15, K16
4. Satır sonuna sığmayan sözcükler	11	K1, K2, K5, K6, K7, K8, K10, K11, K13, K14, K16
5. Yazım ve imla	10	K2, K3, K4, K6, K7, K8, K11, K12, K14, K15
6. Özel isimlerin yazılışı	9	K1, K2, K3, K7, K9, K10, K11, K14, K16
7. Tekil-çoğul kelimeler	9	K2, K5, K6, K8, K10, K11, K12, K14, K15
8. Kelime türleri	6	K2, K6, K9, K10, K14, K16

9.	Ses bilgisi	5	K1, K7, K11, K13, K16
10.	Sözcükte anlam	4	K2, K5, K11, K15
11.	Cümlede anlam	4	K2, K5, K8, K15

Katılımcı sınıf öğretmenlerinin özellikle öğretimini yaptığı dil bilgisi konularına ilişkin 11 farklı konu belirlenmiştir. 16 katılımcı da noktalama işaretlerinin öğretimini yaptığını ifade etmiştir. 14 katılımcı büyük küçük harf yazımına ilişkin dil bilgisi öğretimi yaptıklarını belirtmişlerdir. Bunların yanında sınıf öğretmenleri, satır sonuna sığmayan sözcüklerin yazımı, yazım ve imla kuralları, özel isimlerin yazımı, kelime türleri, eş anlamlı-eş sesli-zıt anlamlı kelimeler, sözcükte ve cümlede anlam, ses bilgisi, tekil-çoğul kelimeler konuları ile dil bilgisi öğretimi yapmaktadır. Öğretmenlerin belirttiği dil bilgisi konularının program çerçevesinde yer alan kazanımlara dönük olduğu belirlenmiştir.

Tartışma ve sonuç

2019 ilkököl Türkçe ders programında yer alan dil bilgisi kazanımlarının öğretimine dönük yapılan etkinlik ve uygulamaların yeterliliğine ve gerekliliğine ilişkin sınıf öğretmenlerin görüşleri incelenmiştir. Sınıf öğretmenlerine göre dil bilgisi, okuma, yazma, dinleme ve konuşma gibi Türkçe'nin temel bir becerisi olarak görülmelidir. Fakat mevcut programda dil bilgisi Türkçenin temel becerileri ile iç içe verilir ve bu becerilerin geliştirilmesine yardımcı olur. (Türkçe Öğretim Programı, 2019). Dil bilgisi konu, kural, kavram ve ilkelerinin öğretilmesinde tümevarım ilkesiyle hareket edilmelidir (Göçer, 2015). Dil bir bütün olarak düşünülmeli tüm öğrenme alanlarıyla birlikte öğretimi yürütülmelidir. Bireyin anlama, anlatma, dilin temel ilke ve kurallarını tanıma, iletişim kurma becerilerini geliştirmelerini sağlamaya yönelik dil öğretimi yapılandırılmalıdır.

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğu ilkököl döneminde dil bilgisi öğretiminin yapılması gerektiğine ve mevcut programda yer alan dil bilgisi kazanımlarının yetersiz olduğuna inanmaktadır. Benzer şekilde İnan Yılmaz ve Benzer (2022) dil bilgisi öğretiminin erken yaşlarda başlatılmasının öğrencinin dil becerilerini geliştirdiği için ilkökölde başlatılmasını gerekli görmektedir. Bu durum ilkökullarda dil bilgisi öğretimi gerekli kalmaktadır. Dil bilgisi, dil kullanımını etkili, doğru ve sistemli hale getirmesi dolayısıyla öğretiminin yapılması zorunluluk oluşturmaktadır (Aytaş ve Çeçen, 2010; Bulut, 2015; Zhang, 2009). Araştırma bulgularının aksine Yapıcı'ya (2004) göre dil bilgisi, öğretimin ilk kademesinde öğrencinin bilişsel gelişimine uygun değildir, anlamlandırma yapmada öğrenci yetersiz kalmaktadır ve dilin estetik yönünü fark edememektedir. İlkokullarda verilmek istenen dil bilgisi öğretiminin somut işlemler döneminde olan öğrencinin bilişsel yönü dikkate alınarak yeniden yapılandırılması gerekmektedir. Karatay, Kartallıoğlu ve Coşkun (2012), birtakım dil bilgisi konularının öğretiminde Türkçe dersi öğretim araçlarını yetersiz bulmakta ve etkinlikleri öğrenci düzeyine uygun bulmamaktadır. Bu doğrultuda ilkököl Türkçe ders programında dil bilgisi kazanımlarına daha sık yer verilmeli, Türkçe ders kitaplarında yer alan dil bilgisi konularına yönelik etkinliklerin sayısı ve kalitesi artırılmalıdır.

Sınıf öğretmenlerine göre ilkökullarda temel düzeyde yapılan dil bilgisi öğretimi, öğrencilerin anlama ve anlatım becerisini geliştirmektedir. Öğrencilere hissettirilerek aktarılan dil bilgisi kazanımları onların okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerilerini geliştirerek dile olan hakimiyeti arttırmaktadır. Pehlivan ve Seçkin Aydın (2022) dil bilgisi dil öğrenmenin amacı olarak okuma, yazma, dinleme, konuşma becerileri ile çocuğun düşünme yetisine katkı sağlamaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre dil bilgisi öğretimi ile öğrenciler dile hakim olma, etkin okuma yazma, iletişim kurma becerileri gelişmektedir. Sınıf öğretmenlerine göre dil bilgisi öğretimi ile öğrenmede kalıcılık sağlandığı

gibi akademik başarının da artışı sağlanmaktadır. Demirel (2002) dil bilgisi öğretimini amaçlarını; öğrencilerin bilinçaltı yapılarını bilinç seviyesine çıkarmak ve bunları kullanabilmek, öğrencilere dilin işleyiş düzenini kavratmak ve iletişim aracı olarak dili doğru ve etkili kullanmak olarak açıklamaktadır. Dil bilgisi temel dil becerilerini destekler ve dilin öğrenme alanı ile aktif bir etkileşim içerisindedir. Kansızoğlu ve Sulak (2019) öğrenci merkezli dil bilgisi yaklaşımlarının uygulanması öğrencilerin Türkçeyi güzel ve etkili kullanmalarına yardımcı olur. Çiftçi (2006) ana dilin öğrenilmesinde dil bilgisinin önemine vurgu yapmaktadır. Dil öğretiminde dil bilgisi'nin önemine ve gerekliliğine yönelik elde edilen bulgular ve benzer söylemler temel eğitimden başlayarak etkin ve verimli bir dil bilgisi öğretiminin yapılmasını gerekli kılmaktadır.

Sınıf öğretmenleri dil bilgisi öğretirken sezdirme yolu ile yaygın olarak doğrudan anlatım, soru-cevap ve örneklendirme yöntemlerini kullanmaktadırlar. Her ne kadar klasik yöntem ve teknikler çok sık kullanılsa da drama gibi çağdaş yöntemlerin yanında görsellerden yararlanma, teknolojiyi kullanma gibi uygulamalara da başvurulmaktadır. Benzer şekilde dil bilgisi öğretiminde olumlu etki oluşturması bakımında yaratıcı drama (Bulut, 2015), kuralı/ yapıyı sezdirme, kavratma, pekiştirme, metin içinde kullanma (Kurnaz, 2020), örneklendirme (Kılıç & Akçay, 2011; Yaman & Karaaslan, 2010), sezdirme ve keşfetme (Anılan, 2014), görselleştirme (Türkben, 2019) yöntemleri kullanılmaktadır.

Sınıf öğretmenleri ilkokul dil bilgisi konularından en çok noktalama işaretlerinin ve yazım kurallarının anlatımını gerekli görmektedir. İlkokul birinci sınıftan itibaren öğretim programları ve ders kitaplarında noktalama işaretleri ve yazım kuralları yer almaktadır (MEB, 2019). Yazım kurallarının öğretimi eğitim öğretimin her aşamasında yer almasına rağmen bu doğrultuda yeterince başarı sağlanılamamıştır (Gedizli, 2021). Tekin ve Büyükikiz'e (2022) göre metin temelli etkinliklerle noktalama işaretlerinin biçim ve işlevlerinin öğretiminde fayda sağlamaktadır. Ayrıca sınıf öğretmenleri eş anlamlı, eş sesli ve zıt anlamlı kelimeler, tekil ve çoğul sözcükler, özel isimlerin yazılışı, sözcükte ve cümlede anlam en yaygın olarak işlenen dil bilgisi konularıdır.

Sınıf öğretmenleri ilkokulda dil bilgisi öğretiminin gerekliliğe inanmaktadır. Türkçe öğretim programı çerçevesinde dil bilgisi kazanımlarının etkililiği ve verimliliğini yetersiz bulan sınıf öğretmenleri dil bilgisinin Türkçe öğretiminde önemli bir yere sahip olduğunu fakat programda dahilinde yer alan kazanımları yetersiz bulmaktadır. Türkçe öğretiminde dil bilgisinin öneminden dolayı dil bilgisi öğretimine dönük birçok etkinlik ve uygulamaya yer vermektedirler. Sezdirme yöntemi kullanarak okuma, yazma, dinleme ve konuşma temel alanları ile birlikte dil bilgisi öğretimi yapan sınıf öğretmenleri hem klasik hem de çağdaş yöntem ve teknikleri kullanmaktadır.

Öneriler

1. Dil bilgisi, dilin doğru ve etkili kullanılmasında önemli bir araç olma işlevi görmektedir. Bu araştırma ilkokulda dil bilgisi öğretimine dönük mevcut Türkçe ders programında yer alan kazanımların niteliğinin ve niceliğinin artırılmasını önermektedir.
2. Dilin temel öğrenme alanlarından okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerileri ile birlikte dil bilgisi kazanımları pekiştirici bir boyutta yeniden yapılandırılmalıdır. Türkçe ders kitabında yer alan dil bilgisi etkinlikleri çeşitlendirilerek zenginleştirilmelidir.
3. Sonraki araştırmalarda ilkokullarda dil bilgisi kazanımlarının etkililiğini ve verimliliğini ortaya koyacak deneysel çalışmalar yapılabilir. Dilin temel öğrenme alanları ile birlikte ve bireysel

olarak yapılabilecek dil bilgisi öğretiminin etkililiğini belirlemeye dönük karşılaştırmalı araştırmalar önerilmektedir.

Kaynakça

- Anılan, H. (2014). Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre Türkçe dil bilgisi öğretiminin değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(5), 1893-1924.
- Aytaş, G. & Çeçen, M. A. (2010). Ana dil eğitiminde dil bilgisinin yeri ve önemi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27, 77-89. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tubar/issue/16968/177223>
- Bulut, P. (2015). İlkokul öğrencilerine dil bilgisi öğretiminde bir yöntem önerisi: Yaratıcı Drama. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*. 8(37), 719-725. <https://doi.org/10.17719/jisr.20153710638>
- Çiftçi, M. (2006). Türkçe öğretiminin sorunları, Türkçenin çağdaş sorunları. (Editör: Gürer Gülsevin, Erdoğan Boz). s.77-134. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Demirel, Ö. (2002), Türkçe ve sınıf öğretmenleri için Türkçe öğretimi. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Dilaçar, A. (1968). Türk diline genel bir bakış, türk tarih kurumu, Ankara.
- Doğan, L. (2005). Türk dilinde organ adları üzerine bir inceleme: Ana ve ara temel kelimeler. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 6 (1), 141-163.
- Göçer, A. (2015). Temel dil becerilerinin geliştirilmesinde dil bilgisi öğrenme alanının yeri, işlevi ve öğretimi: Bütünlük ilkesi ve tümevarım yöntemi ekseninde tematik bir yaklaşım. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 233-242.
- Gedizli, M. (2021). Türkçe'nin noktalama işaretleri ve yazım kurallarının tasnifi. *TÜRÜK Uluslararası Dil Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 9(25), 91-106.
- Güneş, F. (2013). Türkçe öğretimi yaklaşımlar ve modeller (2. baskı). Ankara: Pegem Yayınları.
- Güven, A. Z. (2003). Dil bilgisi konularının öğretim sorunları. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 2(6), 1-10.
- İnan Yıldız, F. & Benzer, A. (2022). Opinion and practices for grammar teaching in primary school. *Hacettepe University Journal of Education*, 37(3), 1007-1027. <https://doi.org/10.16986/HUJe.20211073746>
- Kansızoğlu, H. B. & Sulak, S. E. (2019). Öğrenci merkezli dil bilgisi öğretim uygulamalarının öğrenci başarısına etkisi: bir meta analiz çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(4), 958-980. <https://doi.org/10.16986/HUJU.2018038525>
- Karatay, H., Kartalhoğlu, N. & Coşkun, S. (2012). İlköğretim öğrencilerinin dil bilgisi konularını öğrenme düzeyleri. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 32, 199-219.
- Kılıç, M. & Akçay, A. (2011). Türkçe öğretmen adaylarının görüşleri çerçevesinde dil bilgisi eğitimi. *Sakarya University Journal of Education*, 1(1), 26-31.
- Kurnaz, H. (2020). Dil bilgisi öğretimi. Kuramdan uygulamaya Türkçe öğretimi (pp. 305-333). <https://doi.org/10.14527/9786257880336.14>
- MEB (2019). Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul). Ankara.
- Ömeroğlu, A. F. (2018). Dil bilgisi öğretiminin 2004-2017 yılları arası Türkçe dersi öğretim programları açısından incelenmesi. *Anadil Eğitimi Dergisi*. 6(1), 260-280.
- Özbay, M. (2011). Türkçe özel öğretim yöntemleri II. Ankara: Öncü Kitap.
- Sağır, M. & Demir Atalay, T. (2016). Yeni programa uygun etkinliklerle dil bilgisi öğretimi (1. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Pehlivan, A. & Seçkin Aydın, İ. (2022). Discussions about grammar teaching today. *Journal of Language Education and Research*, 8(1), 166-206. <https://doi.org/10.31464/jlere.1050268>

- Peng, Y. (2017). Scholastic grammer in college English Teacher. *International Journal of English Linguistics*, 7(4), 191-196.
- Tavşancıl, E. & Aslan, E. (2001). Sözel, yazılı ve diğer materyaller için içerik analizi ve uygulama örnekleri. İstanbul : Epsilon Yayınevi.
- Tekin, A. & Büyükkız, K. K. (2022). Noktalama işaretlerinin biçim ve işlevlerinin görseller ve sezdirimler yoluyla öğretimi: Tekir noktalama işaretlerini öğretiyor örneği. *Çocuk, Edebiyat ve Dil Eğitimi Dergisi*, 5(1), 1-33. <https://doi.org/10.47935/caded.972570>
- Türkben, T. (2019). Türkçe ders kitaplarındaki metin resimlerinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(2), s. 650-672.
- Türkçe Dersi Öğretim Programı, (2019). <http://web.deu.edu.tr/ilyas/ftp/turkce2017.pdf> adresinden 06.02.2023 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Yaman, H. & Karaaslan, F. (2010). İlköğretim Türkçe dersi programının dil bilgisi öğretimindeki etkililiği: Nitel bir araştırma. *TSA (Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi)* 14(1), 251-269.
- Yapıcı, M. (2004). İlköğretim dilbilgisi konularının çocuğun bilişsel düzeyine uygunluğu. *İlköğretim-Online*, 3(2), 35-41.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (9. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zhang, J. (2009). Necessity of grammer teaching. *International Education Studies*, 2(2), 184-187.
- Zhu, M. (2016). Teaching of Chinese grammars for Hungarian students and study of teaching-grammars. *2015 International Seminar on Social Science and Humanistic Education (SSHE 2015)*, 24. <https://doi.org/10.1051/shsconf/20162402010>